

HE 132/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritys- ja yhteisötietolakia. Ehdotetuilla muutoksilla siirrettäisiin vastuu Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteisesti ylläpitämän yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta yksin Patentti- ja rekisterihallitukselle. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia. Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Verohallinto ja Patentti- ja rekisterihallitus pitävät yhteisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmää (jäljempänä *YTJ*). Virastot ovat 15.12.2017 tehneet työ- ja elinkeinoministeriölle aloitteen siitä, että YTJ:n tekninen ylläpito siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle. Järjestelmän ylläpidon siirrosta olisi tarpeen säätää lakitasoisesti. Koska Verohallinnon osuus YTJ:n ylläpidosta on katettu budjettimäärärahalla, siirrettäisiin talousarviossa Patentti- ja rekisterihallitukselle vastaavansuuruinen määräraha. Hallinnan siirrolla ei ole muita vaikutuksia viranomaisten tehtäviin, YTJ:n toimintaan tai asiakkaiden asiointiin viranomaisissa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto ylläpitävät yhteisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmää, joka sisältää perustiedot YTJ:n kantarekisteriin merkitystä yrityksestä tai yhteisöstä. Järjestelmässä hallinnoidaan yritys- ja yhteisötunnuksia (y-tunnus), jonka antaa joko Verohallinto tai Patentti- ja rekisterihallitus silloin, kun yritys tai yhteisö merkitään niiden pitämään kantarekisteriin. Järjestelmään liittyviä kantarekisterejä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen pitämät kaupparekisteri ja säätiörekisteri sekä Verohallinnon pitämät ennakkoperintärekisteri, työnantajarekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri sekä vakuutusmaksuverovelvollisten rekisteri. Patentti- ja rekisterihallituksen pitämä yhdistysrekisteri on tarkoitus liittää YTJ:n kantarekisteriksi yhdistyslain muuttamisesta annetulla lailla (462/2017) ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisteri uskonnonvapauslain muuttamisesta annetulla lailla (463/2017). Lakien voimaantuloajankohdasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään on merkittynä yhteensä noin 1 174 000 yritystä ja yhteisöä. Järjestelmässä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen kauppa- ja säätiörekisteriin merkityt yritykset ja yhteisöt, sekä pelkästään Verohallinnon rekistereissä olevat yritykset ja yhteisöt. Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään kaupparekisteriin on merkitty noin 600 000 yritystä ja yhteisöä ja säätiörekisteriin 2 700 säätiötä. Kaupparekisteriin merkitsemättömiä yksiköitä YTJ:ssä ovat muun muassa yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka eivät ole merkittynä kaupparekisteriin (noin 200 000 kpl) sekä verotusyhtymät (noin 220 000 kpl).

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001). Tarkempia säännöksiä järjestelmästä on annettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (288/2001). Yritys- ja yhteisötietolain 1 §:n mukaan Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto ylläpitävät yhteisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmää. Käytännössä Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteistyö on organisoitu niin, että YTJ:n ylläpidossa on kaksi pysyvää ryhmää, kerran viikossa kokoontuva operatiivinen seurantaryhmä ja noin kerran kuukaudessa kokoontuva ohjausryhmä. Tämän lisäksi järjestelmää koskevia laajempia päätöksiä tehdään virastojen pääjohtajien kokouksessa. Molemmissa säännöllisesti kokoontuvissa ryhmissä ovat edustettuna Patentti- ja rekisterihallitus, Verohallinto ja tietojärjestelmän toimittaja. Koska järjestelmää hallinnoidaan yhdessä, tekevät Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto YTJ:n ylläpitoa ja kehittämistä koskevat päätökset keskinäisin sopimuksin. Järjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset katetaan puoleksi Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen kesken. Tästä säädetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:ssä. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpito- ja kehittämiskustannukset ovat suuruudeltaan noin 2 000 000 euroa vuodessa.

HE 132/2018 vp

Merkittävimmät kustannukset aiheutuvat ilmoitusten optisesta luvusta (noin 350 000 €), kapasiteettipalveluista (noin 220 000 €) ja sovellushallinnasta (noin 1 200 000 €).

Yritysten ja yhteisöjen perustiedot ovat nähtävissä ytj.fi -verkkosivuilla. YTJ:n verkkosivuille tehtiin vuonna 2017 yhteensä noin 19 miljoonaa hakua, ja se muodostaa yhden keskeisistä yritystiedon lähteistä. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallettavista tiedoista säädetään yritys- ja yhteisötietolain 4 §:ssä. YTJ:ään voidaan yritysmuodosta riippuen tallettaa seuraavia tietoja: yritys- ja yhteisötunnus, toiminimi, henkilön nimi, yrityksen tai yhteisön kotipaikka, posti- ja käyntiosoite sekä muut mahdolliset yhteystiedot, yrityksen päätoimiala, kieli, yritysmuoto sekä tiedot siitä mihin YTJ:n kantarekistereihin yritys tai yhteisö on merkitty. Lisäksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkitään tieto yrityksen toiminnan keskeytyksestä ja elinkeinotoiminnan lopettamisesta, tieto yrityksen oikeudellisesta toimintakyvystä, kuten esimerkiksi tieto selvitystilasta, yrityssaneerauksesta tai konkurssista, sekä yritykselle myönnetystä kansainvälisestä yhteisötunnuksesta (LEI-tunnus).

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä hallinnoidaan yritys- ja yhteisötunnuksia. Yritys- ja yhteisötunnuksella tarkoitetaan yritys- ja yhteisötietolain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan määritelmän mukaan jokaiselle rekisteröintivelvolliselle annettavaa ja sen yksilöivää järjestysnumerosta ja tarkistusnumerosta muodostuvaa tunnistetta. Yritys- ja yhteisötietolain 9 §:n mukaan yritys- ja yhteisötunnus annetaan rekisteröintivelvolliselle sen tekemän perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa joko PRH tai Verohallinto. Tunnus voidaan antaa myös viranomaisen aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

Lisäksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kautta tehdään ilmoituksia Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon pitämiin kantarekistereihin joko paperimuotoisella tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella (y-lomake) tai YTJ:n sähköisessä asiointipalvelussa. Samalla ilmoituksella voi ilmoittaa tietoja Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon pitämiin kantarekistereihin. Ilmoitukseen sisältyy Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteinen osa ja kyseisen kantarekisterin mukaan määräytyvä muu tietosisältö. Perustamisilmoituksen sisällöstä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 10 §:ssä ja muutosilmoituksesta lain 11 §:ssä. Lain 10 §:n mukaan rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen tai Verohallinnon toimipisteeseen. Ilmoitukseen sisältyy viranomaisille yhteinen osa sekä Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon osat, jotka täytetään sen mukaan, mihin kantarekisteriin ilmoitus tehdään ja mitä asioita rekisteriin ilmoitetaan. Yritys- ja yhteisötietolaki koskee erityisesti ilmoituksen tekemistä. Ilmoituksen asiasisältö määräytyy asianomaista kantarekisteriä koskevassa sääntelyssä, kuten kaupparekisteri-ilmoituksen osalta kaupparekisterilaissa (129/1979) ja Verohallinnon työnantajarekisteriin ilmoittamisen osalta ennakkoperintälaissa (1118/1996). YTJ:n sähköinen asiointi vastaa sisällöltään lomakeasiointia, mutta asiointipalvelu ohjaa asiakasta ilmoituksen tekemisessä ja tekee eräitä tarkistuksia, joilla pyritään välttämään virheellisten tai puutteellisten tietojen ilmoittamista rekisteriin.

Yritys- ja yhteisötietolaissa on lueteltu yleisluonteisesti ne yritykset, yhteisöt ja muut yksiköt, joita koskevat tiedot tallennetaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Rekisteröitäviä yksiköitä olisivat muun muassa kaikki kantarekistereihin merkittävät niin yksityis- kuin julkisoikeudellisetkin yhteisöt.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kautta tehtiin vuonna 2017 ilmoituksia yhteensä 283 000 kpl, joista sähköisiä noin 148 000 kpl ja paperisia noin 135 000 kpl. Yhdellä ilmoituksella voi ilmoittaa tietoja useaan YTJ:n kantarekisteriin. Verohallinnolle tehtiin vuonna 2017 noin 79 000 ilmoitusta arvonlisävelvollisuudesta, 61 000 ilmoitusta ennakkoperintärekisteriin,

18 000 ilmoitusta työnantajarekisteriin, 1 480 ilmoitusta vakuutusmaksuverovelvollisten rekisteriin ja 161 000 ilmoitusta, jotka koskivat verohallinnon perusrekisterin tietoja. Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään kaupparekisteriin tehtiin 163 000 ilmoitusta ja säätiörekisteriin noin 1 800 ilmoitusta. Eri rekistereihin kertyi näin laskettuna 484 000 ilmoitusta, mikä merkitsee, että samalla ilmoituksella tyypillisesti ilmoitettiin tietoja useaan YTJ:n kantarekisteriin.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyy yritys- ja yhteisötunnusrekisteri, johon merkitään järjestelmään viranomaiskäyttöön talletettuja yritysten ja yhteisöjen perus- ja tunnistetietoja eräin rajoituksin. Yritys- ja yhteisötietolain 5 §:ssä säädetään yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävistä tiedoista. Rekisteriin merkitään edellä 4 §:ssä luetellut tiedot, pois lukien 5 §:n 1 momentissa mainitut tiedot, joita ylläpidetään vain verotuksen tarpeita varten. Yritys- ja yhteisötunnusrekisterin merkinnöillä ei olisi itsenäisiä oikeudellisia vaikutuksia, vaan vasta merkinnöillä viranomaisten omiin kantarekistereihin on oikeutta luovia vaikutuksia. Laissa on säädetty niistä tiedoista, jotka talletetaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään vain viranomaiskäyttöön verotuksen tarpeita varten ja joita ei siten merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Näitä ovat tietyt luonnollisiin henkilöihin, kuolinpesiin ja yhtiöihin liittyvät tiedot.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 2016/679) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, soveltaminen jäsenvaltiossa 25.5.2018. Asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa ja velvoittavaa lainsäädäntöä. Tästä huolimatta asetuksessa on kuitenkin jätetty jäsenvaltioille myös direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisen liikkumavaran mukaisen harkintamarginaalin puitteissa jäsenvaltion on mahdollista antaa ja pitää voimassa asetusta täsmentävää ja täydentävää lainsäädäntöä.

Tietosuoja-asetuksen 26 artikla mahdollistaa yhteisrekisterinpidon. Tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa säädetään yhteisrekisterinpitäjistä, jotka määrittävät keskenään käsittelyn tarkoituksen ja keinot. Artiklan 1 kohdan mukaan: ”Jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Ne määrittelevät keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla kunkin vastualueen tässä asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi, erityisesti rekisteröityjen oikeuksien käytön ja 13 ja 14 artiklan mukaisten tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta, paitsi jos ja siltä osin kuin rekisterinpitäjiin sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä määritellään rekisterinpitäjien vastualueet.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 9/2018) on ehdotettu kansallisen tietosuojalain säätämistä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tietosuojalaki, jolla täsmennettäisiin ja täydennettäisiin tietosuoja-asetusta. Tietosuojalaki olisi henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota olisi sovellettava rinnakkain tietosuoja-asetuksen kanssa.

2.2 Nykytilan arviointi

Hallinnan siirto

Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto ovat yhteisesti esittäneet, että vastuu YTJ:n ylläpidosta siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle. Käytännössä muutos koskisi järjestelmän teknistä ylläpitoa, ja siirron tarkoituksena on lähinnä selkeyttää järjestelmän hallinnointia ja viranomaisten teknisiä ylläpitovastuita. Järjestelmää koskevalla hallinnan siirrolla ei ole vaikutusta YTJ:n toimintaan, asiakkaan mahdollisuuksiin asioida Patentti- ja rekisterihallituksessa tai Verohallinnossa, eikä myöskään YTJ:n tietopalveluihin.

Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon voidaan katsoa olevan tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä, joiden keskinäiset vastuut henkilötietojen käsittelyssä on määritelty yritys- ja yhteisötietolain 1, 9, 13 ja 17 §:ssä ja virastojen keskinäisiin sopimuksiin.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröivät yksiköt

Hallituksen esityksessä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 15/2017 vp) ehdotetaan säädettäväksi maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaannanolaki. Kaikkien maakunta- ja sote-uudistusta koskevien lakien on tarkoitus olla vahvistettuna vuoden 2018 aikana. Uudet maakunnat olisivat julkisoikeudellisia yhteisöjä, jotka toiminnassaan tarvitsevat y-tunnuksen. Voimassa olevan lain mukaan ne tulisi rekisteröitäväksi järjestelmään muina julkisoikeudellisina oikeushenkilöinä. Järjestelmän ja verotuksen toimivuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että maakunnat merkittäisiin rekisteriin omina yksiköinä.

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennetaan yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ssä tarkoitettuja oikeushenkilöitä koskevia tietoja. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään viranomaiskäyttöön talletettuja yritysten ja yhteisöjen perus- ja tunnistetietoja eräin rajoituksin. Voimassa olevassa laissa on säädetty niistä tiedoista, jotka talletetaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään vain viranomaiskäyttöön verotuksen tarpeita varten ja joita ei siten merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Näitä ovat tietyt luonnollisiin henkilöihin, kuolinpesiin ja yhtymiin liittyvät tiedot.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään on merkittävä henkilötunnusta koskeva tieto, kun luonnolliselle henkilölle annetaan yritys- ja yhteisötunnus, jotta luonnolliselle henkilölle ei anneta enempää kuin yksi yritys- ja yhteisötunnus. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä tarvitsee yksityisen elinkeinonharjoittajan henkilötunnustiedon myös silloin, kun yksityinen elinkeinonharjoittaja tekee muutossilmoituksen yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Järjestelmä tarkistaa ilmoittajan kelpoisuuden ilmoituksen tekemiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennettujen henkilötunnusten perusteella. Osa yksityisistä elinkeinonharjoittajista on merkitty ainoastaan Verohallinnon rekistereihin, minkä vuoksi ilmoittajan henkilöllisyyttä ei voida todentaa kaupparekisteritiedoista. Yksityisen elinkeinonharjoittajan muutossilmoitus voi koskea esimerkiksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennettuja osoite- ja yhteystietoja taikka kaupparekisteriin rekisteröitäviä tietoja. Järjestelmä todentaa ilmoittajan henkilöllisyyden kummassakin tilanteessa samalla tavalla.

Yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 6 §:ssä säädetään luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyydestä. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tallennetaan elinkeinonharjoittajan toiminimi silloin, kun elinkeinonharjoittaja on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen kantarekisteriin ja hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä. Jos elinkeinonharjoittajan toiminimi on sama kuin hänen oma nimensä tai osa hänen nimeään, tämä saattaa antaa kuvan siitä, että yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin on rekisteröity elinkeinonharjoittajan nimi. Vaikka yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin rekisteröity nimi näyttää henkilön nimeltä, tosiasiallisesti kyse on elinkeinonharjoittajan kaupparekisteriin rekisteröidystä toiminimestä. Luonnolliselle henkilölle mahdollisesti annettava useampi yritys- ja yhteisötunnus aiheuttaa viranomaiselle ylimääräisiä kustannuksia ja ylimääräisestä yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta voi aiheutua myös tunnuksen saajalle kustannuksia ja mahdollista muuta haittaa.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi ja käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti henkilötietojen käsittelystä yleisen edun perusteella voidaan artiklan 2 kohdan mukaan antaa täsmentäviä kansallisia säännöksiä. Ehdotetun kansallisen tietosuojalain säännökset henkilötietojen käsittelystä on tarkoitettu täsmentämään niitä tilanteita, joissa olemassa olevassa lainsäädännössä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämää kansallista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetusta täydentävä lainsäädäntö on tarpeellista henkilötietojen käsittelyn perustuessa rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen tai silloin, jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.

Yritys- ja yhteisötietolaki on yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen keräämiseen ja tallentamiseen sovellettava erityislaki eikä sen pääasiallinen tarkoitus ole säätää henkilötietojen käsittelystä. Oikeustilan selventämiseksi yritys- ja yhteisötietolaissa olisi tarpeellista säätää siitä, että luonnollisen henkilön henkilötietoja ei merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin myöskään niissä tilanteissa, kun niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten. Muutos vastaisi mitä voimassa olevassa laissa on säädetty verotusta varten yllä pidettyjen henkilötietojen osalta.

Sähköinen asiointi yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä

YTJ:n sähköiset asiointipalvelut on toteutettu voimassa olevan lainsäädännön pohjalta, ja asiointi sähköisessä asiointipalvelussa vastaa sisällöltään lomakeasiointia. Yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 §:n sanamuoto koskee ilmoituksen tekemisestä tätä tarkoitusta varten vahvistetulla perustamis- tai muutosilmoituslomakkeella. Sähköisen asioinnin osuus on nykyisin paperiasiointia yleisempää, sillä Patentti- ja rekisterihallitukselle yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä jätetyistä ilmoituksista noin 60 prosenttia tehdään sähköisesti. Tässä tilanteessa olisi perusteltua todeta sähköisen asiointipalvelun käyttömahdollisuus paperimuotoisen asioinnin ohella myös lain tasolla.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää YTJ:n hallinnointia keskittämällä järjestelmän ylläpito ja kehittäminen yhden tahon eli Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle. Samalla yritys- ja yhteisötietolakiin tehtäisiin maakuntauudistuksen edellyttämät muutokset ja eräitä tietosuoja-asetuksen edellyttämiä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä teknisiä täsmennyksiä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä säädettäisiin YTJ:n teknisen hallinnan siirrosta. Ehdotuksen mukaan YTJ:n yhteishallinnasta luovutaan ja vastuu YTJ:n teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä siirrettäisiin yksin Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäväksi. Verohallinnon osuus YTJ:n kehittämisestä ja ylläpidosta katettaisiin määrärahan siirrolla Verohallinnon momentilta Patentti- ja rekisterihallituksen momentille. YTJ säilyisi siirron jälkeenkin asiointikanavana, jossa Verohallinnolle tehdään ilmoituksia. Ilmoituksia voitaisiin tehdä sekä kaupparekisteri-ilmoituksen yhteydessä, että pelkästään Verohallinnolle. Tämä edellyttää, että Verohallinto osallistuu jatkossakin aktiivisesti YTJ:n kehittämiseen Verohallinnon palvelujen osalta. Yritys- ja yhteisötietolain 10 ja

11 §:ään lisättäisiin nimenomainen maininta mahdollisuudesta tehdä yritys- ja yhteisötietolain mukainen ilmoitus myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa.

Verohallinnon kirjaamis- ja rekisteröintitehtävät YTJ:n osalta säilyisivät ennallaan ja käytännössä järjestelmää koskevat päätökset valmisteltaisiin yhteistyössä virastojen kesken. Verohallinto tekisi myös jatkossa merkintöjä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto olisivat voimassa olevaa lakia vastaavasti tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä myös teknistä ylläpitoa ja kehittämistä koskevan vastuun siirtämisen jälkeen.

Esityksessä ehdotetaan myös, että yritys- ja yhteisötietolakiin tehtäisiin maakuntauudistuksen voimaantulon edellyttämä lisäys, jossa maakunta olisi erillinen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävä yksikkö. Yritys- ja yhteisötietolain pääasiallisena tarkoituksena ei ole säätää henkilötietojen käsittelystä vaan oikeushenkilöitä koskevien tietojen käsittelystä. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittäviä tietoja selkeytettäisiin, niin että laista kävisi nykyistä tarkkarajaisemmin ilmi henkilötunnusten ylläpidon tarkoitus. Lakiin lisättäisiin henkilötietojen ylläpitoa yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tarpeita varten koskeva säännös, jolla turvataan henkilötunnuksen asianmukainen käsittely myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmän edellyttämässä tilanteissa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

YTJ:n ylläpitokustannukset on katettu yhteisesti Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon kesken. Patentti- ja rekisterihallituksen osuus on käytännössä katettu asiakasmaksuin, ja Verohallinnon osuus budjettivaroin. Siirron jälkeen Patentti- ja rekisterihallitus vastaisi yksin YTJ:n ylläpitokustannuksista. YTJ:n rahoituksen osalta tavoitteena on säilyttää nykytila, mikä vuoksi Verohallinnon toimintamomentilta 28.10.01 ehdotetaan vuoden 2019 talousarvioesityksessä siirrettäväksi Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamomentille 32.40.03 määräraha, joka vastaa Verohallinnon osuutta järjestelmän nykyisestä perusylläpidosta. Siirtyvä summa olisi 1 000 000 euroa. Siirtyvän toimintamäärärahan suuruuden arvioinnissa on huomioitu Verohallinnon maksamat kustannusosuudet, eikä se siis perustu järjestelmän kokonaiskustannustasoon. Summa sisältää yhden henkilötyövuoden henkilöstömenot (á 60 000 euroa/htv) vuodesta 2019 alkaen.

Vaikutukset yrityksiin

YTJ:n teknisen ylläpidon hallinnan siirrolla ei ole välittömiä vaikutuksia yritysten ja yhteisöjen asemaan. Hallinnan siirto mahdollistaa toiminnan tehostamisen jatkossa, kun YTJ:n ylläpitoon liittyvä päätöksenteko ja sopimushallinta yksinkertaistuvat. Syntyvän säästön arvioidaan olevan suuruudeltaan joitakin henkilötyöpäiviä vuodessa. Koska YTJ:n ylläpitokustannuksista osa katetaan Patentti- ja rekisterihallituksen asiakasmaksuilla, vaikuttaa tämä toiminnan vähäisenkin tehostuminen välillisesti kaupparekisteri-ilmoituksista perittävien asiakasmaksujen määrään.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

YTJ:n teknisen ylläpitovastuun siirron jälkeen Patentti- ja rekisterihallitus tekee päätökset YTJ:n kehittämisestä muodollisesti yksin. Käytännössä on selvää, että virastojen välinen yh-

teistyö jatkuu, ja päätökset pyritään tekemään keskinäisin sopimuksin. Järjestelmän operatiivinen käyttö edellyttää yhteistyötä jatkossakin. Yhteistyön arvioidaan kuitenkin kevenevän nykyisestä. Syntyvän säästön arvioidaan olevan suuruudeltaan joitakin henkilötyöpäiviä vuodessa. Virastojen on tarkoitus sopia yhteistyöstä tarkemmin siirron toteuduttua. Yhteistyöllä korvattaisiin edellä kuvattujen operatiivisen seurantaryhmän ja ohjausryhmän nykyinen toiminta. Siirron myötä YTJ:n ylläpitoon tarvittavan henkilöresurssin määrä vähenee Verohallinnossa 1 htv verran, ja kasvaa vastaavasti Patentti- ja rekisterihallituksessa. Patentti- ja rekisterihallitus voi ottaa siirtyvät tehtävät hoitaakseen nykyisten henkilöresurssien puitteissa.

Siirto selkeyttää virastojen sopimuksia tietojärjestelmien toimittamisesta vastaavien yritysten kanssa. Nykyisin sopimusosapuolena ovat kummatkin viranomaiset. Siirron jälkeen kyseiset sopimuksen siirtyvät Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle. Myös sopimushallinnan keskitämisestä syntyy jatkossa vähäinen työmäärän säästö virastoissa. Kyse lienee yksittäisistä henkilötyöpäivistä vuodessa.

Voimassa olevan lain 5 §:n sanamuotoa on tulkittu siten, että henkilötunnuksen luovuttamisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä edellytykset on arvioitava Verohallinnossa. Ehdotetun muutoksen mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten ylläpidettyjä luonnollisen henkilön henkilötunnuksia ei merkittäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Viranomaisten kannalta muutos tarkoittaisi, että jatkossa Patentti- ja rekisterihallituksen ei tarvitsisi esittää Verohallinnolle henkilötietojen luovuttamista koskevia pyyntöjä. Tämän seurauksena hallinnollinen työ vähenisi sekä Patentti- ja rekisterihallituksessa että Verohallinnossa.

4.3 Henkilöstövaikutukset

YTJ:n käyttöön ja ylläpitoon käytetään Verohallinnossa 2 henkilötyövuotta, joista noin 1 htv on painottunut substanssiasioihin ja noin 1 htv vastaavasti tietojärjestelmäasioihin. Vastuusiirron jälkeen Verohallinnossa substanssitarve säilyy lähes entisellä tasolla, mutta järjestelmäasioiden osalta tarve poistuu lähes kokonaan. Henkilöstövaikutusten johdosta vastuusiirto käsitellään Verohallinnon yhteistoimintaelimessä. Hallinnan siirtoon liittyen ei ole tarkoitus edellyttää henkilöstösiirtoja tai muita henkilöstöjärjestelyvaatimuksia valtion virkamieslain (750/1994) mukaisesti. Verohallinnosta poistuvan työn tarve on huomioitu edellä taloudellisissa vaikutuksissa kuvatussa budjettisiirtoesityksessä (1 htv, vaikutus 60 000 euroa).

5 Asian valmistelu

Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto tekivät 15.12.2017 yhteisesti työ- ja elinkeinoministeriölle aloitteen yritys- ja yhteisötietolain muuttamiseksi. Luonnos hallituksen esitykseksi on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Luonnos perustuu osin edellä mainittuun virastojen tekemään aloitteeseen, mutta hankkeelle asetetussa aikataulussa ei ollut mahdollista arvioida kaikkia virastojen yksittäisiä muutosehdotuksia. Ministeriön tarkoituksena on tässä vaiheessa toteuttaa pelkästään YTJ:n teknisen hallinnan siirron kannalta välttämättömät muutokset. Muita virastojen aloitteeseen sisältyviä ehdotuksia on mahdollista arvioida myöhemmin esimerkiksi kaupparekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriössä on vireillä niin sanottu ASREK-hanke, jonka yhteydessä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi laiksi huoneistotietojärjestelmästä. Mainittuun säädösehdotukseen sisältyy ehdotus yritys- ja yhteisötietolain muuttamiseksi (6. lakiehdotus). Koska yritys- ja yhteisötietolakiin ehdotetut muutokset koskisivat osin samoja säännöksiä, ja ne tulisivat voimaan samanaikaisesti, niiden jatkovalmistelu on koordinoitava vastuuministeriöiden kesken.

Luonnos hallituksen esitykseksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta oli lausuntokierroksella 9.5.–21.6.2018. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Patentti- ja rekisterihallitukselta, Verohallinnolta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen yrittäjiltä ja Keskuskauppakamarilta, jotka Keskuskauppakamaria lukuun ottamatta antoivat esityksestä lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle. Kaikissa launnoissa puollettiin esityksen antamisesta. Yleisesti launnoissa huomioitiin, että esityksessä tulisi ehdotetun sääntelyn lisäksi ottaa huomioon tietosuojasetuksesta johtuvat muutostarpeet.

Valtiovarainministeriön lausunnossa huomioitiin, että hallinnan siirron on tarkoitus olla budjetineutraali, mutta se edellyttää määrärahan siirtoa Verohallinnon toimintamomentilta Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamomentille. Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa huomioitiin yhteys ASREK-hankkeeseen ja tarpeeseen tuoda selkeästi esille miltä osin ehdotetut muutokset voivat olla päällekkäisiä kyseisen hankkeen kanssa. Oikeusministeriö puolsi lausunnossaan esitystä.

Verohallinto toi lausunnossaan erityisesti esille tietosuojasetuksesta johtuvat tarpeet täsmentää rekisterinpitäjien vastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi huomioitiin, maakuntauudistuksesta johtuvat tarpeet lisätä maakunta yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittäväksi yksiköksi. Siirtohanketta koskevien säädösehdotusten ohella lausunnossa ehdotettiin, että esityksessä muutettaisiin lain 12 §:n säännöstä toiminnan keskeyttämisestä siten, että tietoa toiminnan keskeyttämistä koskevaa tietoa jatkossa merkittäisi yrityksen julkisiin tietoihin.

Patentti- ja rekisterihallitus ehdotti lisäksi, että laki muutettaisiin siten, että yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ei merkittäisi henkilötunnusta koskevaa tietoa, jos sitä ylläpidetään vain yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tarpeita varten. Ehdotuksella on yhteys myös tietosuojalainsäädännöstä johtuviin muutostarpeisiin.

Elinkeinoelämän keskusliitolla ja Suomen yrittäjillä ei ollut huomautettavaa ehdotuksen johdosta.

Launnoissa esitetyt näkökohdat ja muutosehdotukset on pyritty ottamaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa ja esitykseen tehdyissä muutoksissa siltä osin kuin ne koskevat YTJ:n hallinnan siirtoa.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys edellyttää, että Verohallinnon toimintamomentilta siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamomentille määräraha, joka vastaisi Verohallinnon osuutta järjestelmän nykyisestä perusylläpidosta.

Lakiehdotuksella ehdotetaan muutoksia eräisiin säännöksiin, joihin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia myös maa- ja metsätalousministeriön valmistelemassa esityksessä huoneistotietojärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi. Mainitussa esityksessä ehdotetaan muutoksia yritys- ja yhteisötietolain 10 §:n 3 momenttiin ja ehdotetaan lisättäväksi 10 §:ään uusi 5 momentti. Lisäksi ehdotetaan muutoksia yritys- ja yhteisötietolain 11 §:n 2 momenttiin ja ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 3 momentti.

Huoneistotietojärjestelmää koskevaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 10 §:n 3 momenttia ja 11 §:n 2 momenttia koskeva ehdotus perustuu yritys- ja yhteisötietolakia koskevassa ehdotuksessa tehtyyn säädösmuotoiluun, joten niiden sisältö olisi sovittava yhteen eduskunta-

HE 132/2018 vp

käsittelyn kuluessa. Muut kyseisissä hankkeissa esitettävät muutosehdotukset voidaan tehdä voimassa olevaa yritys- ja yhteisötietolakia muuttamalla.

Hallitus antoi 2.3.2017 esityksen eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Lisäksi hallitus antoi 9.5.2017 esityksen eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 47/2017 vp). Mainittu esitys korvattiin 8.3.2018 annetulla hallituksen esityksellä eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 16/2018 vp). Maakunta- ja sote-uudistusta koskevat esitykset käsitellään eduskunnassa yhdessä. Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa ehdotetaan maakuntia koskevaa säännöstä, joten mainittu lainkohta voi tulla voimaan vasta sen jälkeen, kun maakuntia koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus yritys- ja yhteisötietojärjestelmää ylläpitävistä viranomaisista. Muilta osin momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä vastaisi Patentti- ja rekisterihallitus. Säännöksellä siirretään YTJ:n tekninen ylläpito yksin Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäväksi. Kyse olisi järjestelmän omistuksesta, eikä ylläpitovastuun siirto vaikuta Verohallinnon kirjaamis- ja rekisteröinti-tehtäviin YTJ:n osalta. Ylläpitovastuun siirto vaikuttaisi kuitenkin siten, että PRH tekisi jatkossa päätökset YTJ:n teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä yksin sekä vastaisi järjestelmän toimivuudesta ja tietoturvallisuudesta. Koska Verohallinnon kirjaamis- ja rekisteröintitehtävät YTJ:n osalta säilyisivät ennallaan, on selvää, että käytännössä päätökset valmisteltaisiin yhteistyössä virastojen kesken. Pääosin YTJ:ssä olevia Verohallinnon tietoja hallinnoidaan Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon pitämässä kantarekistereissä, ja kyseiset tiedot näytetään YTJ:ssä. Tätä toimintaperiaatetta ei ole tarkoitus muuttaa. Koska kuitenkin eräitä yksittäisiä tietoja ylläpidetään YTJ:n kantarekisterien sijaan suoraan YTJ:ssä, on momentissa tarpeen todeta myös, että Verohallinnolla on oikeus tehdä merkintöjä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ja yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 5 kohtaa muutettaisiin. Kohdassa määritellään yritys- ja yhteisötietojärjestelmä ja siinä viitataan järjestelmää ylläpitäviin viranomaisiin. Edellä 1 ja 1 a §:ssä ehdotetun muutoksen johdosta säännöksen sanamuotoa on tarkistettava. Järjestelmän teknisestä ylläpidosta vastaisi jatkossa Patentti- ja rekisterihallitus, mutta pykälässä viitattuja rekisteröintivelvollisten tunnistetietoja sisältäviä rekistereitä ylläpitää myös Verohallinto. Tästä syystä kumpikin viranomainen mainittaisiin säännöksessä erikseen.

3 §. *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävät yksiköt.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin sote- ja maakuntauudistuksen edellyttämät muutokset. Voimassa olevan lain 3 kohdassa säädetään julkisen sektorin yksiköistä, jotka rekisteröidään yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Ehdotuksen mukaan luetteloon lisättäisiin myös maakuntalaissa tarkoitettu maakunta. Maakunnat tarvitsevat toimintaansa varten ennen varsinaisen toiminnan aloittamista yritys- ja yhteisötunnuksen. Selvyyden vuoksi maakunta on tarpeen lisätä erikseen rekisteröitävien yksiköiden joukkoon eikä voimassa olevan lain mahdollistamiseksi muiksi julkisoikeudellisiksi oikeushenkilöiksi.

5 §. *Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa momenttia, mutta sen johtolauseen sanamuotoa muutettaisiin niin, että kysymys on verotusta varten yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennetuista tiedoista.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tarpeita varten ylläpidettyjä luonnollisen henkilön henkilötietoja ei merkittäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti, että luonnollisen henkilön henkilötietoja ei merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin, jos niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä vain verotuksen tarpeita varten. Ehdotetun momentin mukaan laissa säädettäisiin jatkossa vastaavalla tavalla henkilötietojen ylläpidosta myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten. Henkilötietoja ei merkittäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin myöskään niissä tilanteissa, kun niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten. Ehdotuksen tarkoituksena on myös selkeyttää oikeustilaa, koska laista

kävisi riittävän tarkkarajaisesti ilmi henkilötunnusten varsinainen käyttötarkoitus. Pykälän henkilötunnusta koskevaa sääntelyä on perusteltu tarkemmin voimassa olevaa pykälää koskevissa lain esitöissä (HE 188/2000, s. 14–15).

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 2 momenttia.

9 §. Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen. Pykälästä poistettaisiin asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan myös muu ilmoituksia vastaanottava viranomaislainen oikeuttaa tunnuksen antamiseen. Asetuksenantovaltuus ei ole enää tarpeen, sillä kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävät on keskitetty Patentti- ja rekisterihallitukselle lailla 1097/2014. Säännöksen viittaus Verovirastoon muutettaisiin viittaukseksi Verohallintoon. Lisäksi pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että y-tunnuksen antaa ja merkitsee rekisteriin joko Patentti- ja rekisterihallitus tai Verohallinto. Tällä muutoksella ei olisi vaikutuksia nykytilaan, vaan se olisi luonteeltaan selventävä.

10 §. Perustamisilmoitus. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin nimenomainen maininta siitä, että laissa tarkoitettun ilmoituksen voi tehdä myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Muutos olisi luonteeltaan selventävä, eikä muuta nykytilaa. Lisäksi momentissa muutettaisiin viittaus Verohallinnon toimipisteestä Verohallinnoksi. Pelkän viranomaisen mainitseminen kattaisi nykyistä sanamuotoa paremmin asioinnin postitse ja sähköisesti.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa muutettaisiin viittaus lomakkeeseen viittaukseksi ilmoitukseen. Muutos liittyy edellä pykälän 1 momentissa tehtyyn muutokseen. Momentin 2 kohdassa muutettaisiin viittaus veroviranomaiseen Verohallinnoksi. Tietoja voidaan toimittaa suoraan Verohallintoon, jos kysymyksessä on yritys tai yhteisö, joka on vain Verohallinnon rekisterissä tai jos kysymyksessä on kaupparekisteriin rekisteröity yritys tai yhteisö ja kysymys on vain Verohallinnolle annettavasta tiedosta.

Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin ilmoituksista, jotka tehdään sähköisesti. Momentin sanamuotoa muutettaisiin niin, että ilmoitukset tehdään yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa, mikä olisi täsmällisempi muotoilu kuin sähköisesti. Säännöksen sisältö vastaisi voimassa olevaa lakia. Momentin muotoilua muutettaisiin samalla lisäämällä siihen alakohtia.

Momentin 1 kohta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta samalla sitä tarkistettaisiin pykäläviittauksen osalta. Sivuliike on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 6 luvun 2 §:n mukaan velvollinen tuntemaan tosiasialliset edunsaajansa, mutta kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 4 kohtaan on tarpeeton ja ehdotetaan poistettavaksi. Momentin 2 kohta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momenttia muutettaisiin niin, että tietojen antaminen voisi tapahtua erikseen vahvistetulla lomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Lisäksi Verohallinnon kirjoitusasu korjattaisiin. Muilta osin momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

11 §. Muutos- ja lopettamisilmoitus. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin 10 §:ää vastaavasti nimenomainen maininta siitä, että laissa tarkoitettun ilmoituksen voi tehdä myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Muutos olisi luonteeltaan selventävä, eikä muuta nykytilaa. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin sanamuotoa sähköisen ilmoittamisen

osalta 1 momentin mukaiseksi, eli viittaukseksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköiseen asiointipalveluun.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin sen osalta, mitä muutosilmoituksia tehdään yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Koska sähköisesti tehtävien ilmoitusten määrä kasvaa ASREK-hankkeessa ehdotettujen sähköisten ilmoitusten myötä, muutettaisiin momentin muotoilu luetteloksi. Momentin 1 ja 2 kohdat koskevat rahanpesulain mukaisia ilmoituksia kaupparekisteriin. Ehdotetut säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niihin sisältyvää viittaussäännöstä kaupparekisterilakiin täsmennettäisiin vastaavasti kuin edellä 10 §:n 3 momentissa.

Pykälän uusi 3 momentti sisältäisi säännöksen, joka nykyisin sisältyy osana pykälän 2 momenttiin. Sen mukaan muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

14 §. Vastuu ilmoitusten tekemisestä. Pykälän 4 momentti kumottaisiin. Säännös on sisällytetty lakiin Verohallinnon ylläpitämiä Katso-tunnisteita ajatellen. Nykyisin hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta ja momentin 6 kohdassa asiointivaltuuspalvelusta, joka tarjoaa käyttäjäorganisaatiolle henkilön toimintakelpoisuutta ja toimivaltaa tai muuta tahdonilmaisua koskevan tiedon. Lain 5 §:n mukaan valtion hallintoviranomaiset, virastot, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia käyttämään edellä mainittua luonnollisen henkilön tunnustamispalvelua ja niillä on oikeus käyttää 6 kohdassa mainittua asiointivaltuuspalvelua. Sääntelyn johdosta ei ole tarkoituksenmukaista pitää voimassa yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n 4 momentin säännöstä, jonka mukaan PRH ja Verohallinto voisivat yhdessä päättää yritykselle sähköiseen asiointiin annettujen tunnistautumistapojen hyväksyttävyydestä.

17 §. Viranomaisten rekisteröintivastuut. Pykälässä muutettaisiin viittaus Verohallitukseen viittaukseksi Verohallintoon. Asiasta säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Samalla muutettaisiin pykälän otsikko poistamalla siitä viittaus ylläpitoon. Voimassa olevaa lakia vastaavasti pykälässä säädettäisiin yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta. Säännöksen mukaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettävien tietojen oikeusvaikutukset määräytyisivät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka sisältää säännöksen YTJ:n yhteisrekisterinpidosta henkilötietojen käsittelyn osalta. Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto toimisivat molemmat YTJ:n rekisterinpitäjinä. Näiltä osin ehdotus ei muuttaisi nykytilaa. Järjestelmän yhteisestä ylläpidosta on nykyisin säädetty voimassa olevan lain 1 §:n 1 momentissa.

20 §. Tarkemmat säännökset. Pykälästä poistettaisiin viittaus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kustannusten jaosta viranomaisten kesken. Teknisen ylläpidon siirtyessä edellä 1 §:ssä esitetyn mukaisesti Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle on selvää, että ylläpito ja siitä aiheutuvat kustannukset kuuluvat jatkossa Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle, eikä kustannusten jaosta enää voi säätää asetuksella. Valtuutussäännöksen nojalla on yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä annetussa asetuksessa säädetty, että Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto vastaavat kumpikin puoliksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta aiheutuvista menoista. Tämä asetustasoinen sääntely on tarpeen kumota lakiehdotuksen tullessa voimaan. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin samalla niin, että nykyisin asetustasoisesti säännellyt asiat mainittaisiin nimenomaisesti lakitasolla asetuksenantovaltuuden yhteydessä. Ehdotuksen mukaan tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa ilmoitusten vastaanottamisesta, yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta ja sen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsitte-

lystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä, ilmoitusten sisällön vahvistamisesta, asiakirjojen säilytyksestä ja arkistoinnista sekä teknisistä yhteyksistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ja kantarekisterien välillä.

2 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan lukien tietojen luovutettavuus sekä tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla, tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. PeVL 25/1998 vp, PeVL 51/2002 vp, PeVL 6/2003 vp, PeVL 2/2008 vp, PeVL 3/2009 vp, PeVL 54/2010 vp, PeVL 71/2014 vp ja PeVL 49/2016 vp, PeVL 31/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on tietosuoja-asetukseen liittyen pitänyt tärkeänä, että valtioneuvoston piirissä kartoitetaan myös erityislainsäädännön tarpeellisuuteen ja alaan liittyviä kysymyksiä. (PeVL 31/2017 vp ja PeVL 38/2016 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta olevan perusteltua tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 14/2018 vp).

Esityksessä ei säädetä arkaluonteisista henkilötiedoista. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmää ylläpidetään oikeushenkilöitä koskevien tietojen käsittelyä varten eikä yritys- ja yhteisölain pääasiallisena tarkoituksena ei ole säätää henkilötietojen käsittelystä. Esityksessä ehdotetut muutokset ovat lähinnä täsmennyksiä voimassa olevaan henkilötietojen suojaa koskevaan lainsäädäntöön ja pääosaltaan teknisluonteisia muutoksia eikä niillä siten ole erityistä merkitystä henkilötietojen suojan kannalta.

Lakiehdotuksen mukaan rekisterinpitäjän tehtävä kuuluisi Patentti- ja rekisterihallitukselle ja Verohallinnolle. Ehdotus ei muuttaisi näiltä osin nykytilaa. Rekisterinpitäjien välisestä tehtävänjaosta ja rekisterinpitoon liittyvistä vastuista on säännöksiä yritys- ja yhteisötietolain 1, 9, 13 ja 17 §:ssä ja lisäksi niistä sovitaan tietosuoja-asetuksen 26 artiklan tarkoittamalla tavalla virastojen keskinäisin järjestelyin. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Ehdotuksella muutettaisiin yritys- ja yhteisötietolakia siten, että Patentti- ja rekisterihallitus vastaisi yritys- ja yhteisötietojärjestelmää teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä. Muilta osin ehdotuksella ei muutettaisi rekisterinpitoon liittyviä vastuita.

HE 132/2018 vp

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Laissa oleva perussäännös sitoo ja rajaa asetuksenantajan toimivaltaa. Valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lisäksi perustuslaista johtuu, että valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa. Myös perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegeoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Esimerkiksi lausunnossa PeVL 10/2014 vp painotetaan tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia. Valtuuden tulee perustuslain 80 §:n 2 momentin säännöksen mukaan olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 16/2002 vp).

Lakiehdotukseen sisältyy valtuutus antaa alemmanasteisia säännöksiä. Ehdotetussa laissa valtuutussäännös on sijoitettu lain 20 §:ään. Valtuudet on laadittu tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi. Lakiehdotuksen valtuutussäännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa.

Lakiehdotuksella ei voida katsoa puuttuttavan perustuslailla suojattuihin seikkoihin. Hallituksen käsityksen mukaan esitykseen sisältyvä laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1325/2006,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 5 kohta, 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 5 ja 9 §, 10 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti sekä 11, 17 ja 20 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laissa 1099/2014, 10 §:n 3 momentti laissa 464/2017 ja 11 § osaksi laissa 464/2017, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksiä ja yhteisöjä yksilöivien yhtenäisten tunnusten antamiseen ja käyttöön sekä yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen sekä järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä vastaa Patentti- ja rekisterihallitus. Merkintöjä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sekä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin voivat tehdä Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *yritys- ja yhteisötietojärjestelmällä* automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävää yhtenäistä tietojärjestelmää, joka muodostuu Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon käyttöön tallettavista rekisteröintivelvollisten tunniste- ja perustiedoista ja näitä tietoja sisältävästä rekisteristä sekä tarvittavista yhteyksistä tietoja ylläpitäviin järjestelmiin ja yleisiin tietoverkkoihin;

3 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävät yksiköt

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään seuraavat yhteen tai useampaan asianomaiseen kantarekisteriin rekisteröitävät yritykset ja yhteisöt:

3) valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, maakuntalain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu maakunta, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö;

5 §

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään 4 §:ssä luetellut tiedot lukuun ottamatta seuraavia vain verotusta varten ylläpidettyjä tietoja:

1) luonnollisen henkilön henkilötunnus, henkilön nimi, jos hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä, ja muu kuin yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;

2) muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tunnistetiedot 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta; sekä

3) verotusyhtymän tunnistetiedot 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ei merkitä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja myöskään, kun niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten.

Sellaisen yrityksen ja yhteisön sekä muun rekisteröintivelvollisen, jonka toiminta katsotaan kokonaan päättyneeksi, yhteystiedot poistetaan yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä vuoden kuluessa toiminnan päättymisestä.

9 §

Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen

Rekisteröintivelvolliselle annetaan yritys- ja yhteisötunnus sen tekemän 10 §:ssä tarkoitetun perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa ja merkitsee rekisteriin joko Patentti- ja rekisterihallitus tai Verohallinto. Tunnus voidaan antaa myös mainittujen viranomaisten aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

10 §

Perustamisilmoitus

Rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen tai Verohallintoon.

Perustamisilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot ja asiakirjat:

1) ilmoituksen perusosassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoitaudutaan, sekä asiamiehen tai muun yhdys henkilön yhteystiedot;

2) Verohallinnon osassa tiedot arvonlisäverovelvolliseksi, vakuutusmaksuverovelvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi merkitsemistä varten sekä tiedot ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ja ennakon määräämistä varten, ellei tietoja ole toimitettu suoraan Verohallintoon;

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 2 momentin 3 kohdassa säädetään, seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:

1) tieto kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;

2) tieto ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.

Edellä 3 §:n 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joilla ei ennakkoperintälain tai arvonlisäverolain säännösten mukaan ole velvollisuutta ilmoittautua rekisteröitäväksi Verohallinnon työnantaja- tai ennakkoperintärekisteriin eikä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt voivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa.

11 §

Muutos- ja lopettamisilmoitus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään 4 §:n 1 momentin mukaisesti talletetun seikan muuttumisesta tulee viivytyksittä tehdä ilmoitus tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa. Ilmoitus on tehtävä myös 4 §:n 2 momentin 2—10 kohdan mukaisten tietojen tai niiden perusteissa tapahtuneiden muutosten johdosta samoin kuin muun sellaisen asiantilan muuttumisesta, josta voimassa olevien säännösten mukaan tulee ilmoittaa kantarekisteriin.

Seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:

1) tieto kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;

2) tieto ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.

Muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

17 §

Viranomaisten rekisteröintivastuut

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta vastaa se viranomainen, jonka kantarekisteriin kyseinen tieto on tallennettu tai joka tekee merkinnän yritys- ja yhteisötietojärjestelmään.

Rekisterinpitäjinä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä toimivat Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto.

20 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten vastaanottamisesta, yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta ja sen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsittelystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä, ilmoitusten sisällön vahvistamisesta, asiakirjojen säilytykses-

HE 132/2018 vp

tä ja arkistoinnista sekä teknisistä yhteyksistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ja kantarekisterien välillä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Työministeri Jari Lindström

Laki

yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1325/2006,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 5 kohta, 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 5 ja 9 §, 10 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 ja 4 momentti sekä 11, 17 ja 20 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laissa 1099/2014, 10 §:n 3 momentti laissa 464/2017 ja 11 § osaksi laissa 464/2017, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksiä ja yhteisö- ja yksilöivien yhtenäisten tunnusten antamiseen ja käyttöön sekä yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen *Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen yhteisesti ylläpitämään* yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen ja järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen.

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksiä ja yhteisö- ja yksilöivien yhtenäisten tunnusten antamiseen ja käyttöön sekä yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen sekä järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *yritys- ja yhteisötietojärjestelmällä* automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettä-

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *yritys- ja yhteisötietojärjestelmällä* automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettä-

Voimassa oleva laki

vää yhtenäistä tietojärjestelmää, joka muodostuu järjestelmää ylläpitävien viranomaisten käyttöön tallettavista rekisterintivollisten tunniste- ja perustiedoista ja näitä tietoja sisältävästä rekisteristä sekä tarvittavista yhteyksistä tietoja ylläpitäviin järjestelmiin ja yleisiin tietoverkkoihin;

3 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröivät yksiköt

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään seuraavat yhteen tai useampaan asianomaiseen kantarekisteriin rekisteröivät yritykset ja yhteisöt:

3) valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö;

5 §

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään 4 §:ssä luetellut tiedot lukuun ottamatta seuraavia vain verotuksen *tarpeita* varten ylläpidettyjä tietoja:

1) luonnollisen henkilön henkilötunnus, henkilön nimi, jos hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä, ja muu kuin yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;

2) muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tunniste- ja perustiedot, *edellä* 4 §:n 2 momentin 2–7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta; sekä

3) verotusyhtymän tunniste- ja perustiedot, *edellä* 4 §:n 2 momentin 2–7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Ehdotus

vää yhtenäistä tietojärjestelmää, joka muodostuu *Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon* käyttöön tallettavista rekisterintivollisten tunniste- ja perustiedoista ja näitä tietoja sisältävästä rekisteristä sekä tarvittavista yhteyksistä tietoja ylläpitäviin järjestelmiin ja yleisiin tietoverkkoihin;

3 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröivät yksiköt

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään seuraavat yhteen tai useampaan asianomaiseen kantarekisteriin rekisteröivät yritykset ja yhteisöt:

3) valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, *maakuntalain (/) 1 § :n 1 momentissa tarkoitettu maakunta*, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö;

5 §

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään 4 §:ssä luetellut tiedot lukuun ottamatta seuraavia vain *verotusta* varten ylläpidettyjä tietoja:

1) luonnollisen henkilön henkilötunnus, henkilön nimi, jos hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä, ja muu kuin yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;

2) muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tunniste- ja perustiedot 4 §:n 2 momentin 2–7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta; sekä

3) verotusyhtymän tunniste- ja perustiedot 4 §:n 2 momentin 2–7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ei mer-

Voimassa oleva laki

Yrityksen ja yhteisön sekä muun rekisteröintivelvollisen, jonka toiminta katsotaan kokonaan päättyneeksi, yhteystiedot poistetaan yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä vuoden kuluttua toiminnan päättymisestä.

9 §

Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen

Rekisteröintivelvolliselle annetaan yritys- ja yhteisötunnus sen tekemän 10 §:ssä tarkoitetun perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa joko Patentti- ja rekisterihallitus tai verovirasto. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös muu ilmoituksia vastaanottava viranomainen oikeuttaa tunnuksen antamiseen. Tunnuksen merkitsee rekisteriin sen antamisesta päättävä viranomainen.* Tunnus voidaan antaa myös viranomaisen aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

10 §

Perustamisilmoitus

Rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen tai Verohallinnon toimipisteeseen.

Perustamisilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot ja asiakirjat:

1) lomakkeen perusosassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoitaudutaan, sekä asiamiehen tai muun yhdyshenkilön yhteystiedot;

2) veroviranomaisen osassa tiedot arvonlisäverovelvolliseksi, vakuutusmaksuvero-

Ehdotus

kitä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja myöskään, kun niitä yllä pidetään yritys- ja yhteisötietojärjestelmää varten.

Sellaisen yrityksen ja yhteisön sekä muun rekisteröintivelvollisen, jonka toiminta katsotaan kokonaan päättyneeksi, yhteystiedot poistetaan yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä vuoden kuluttua toiminnan päättymisestä.

9 §

Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen

Rekisteröintivelvolliselle annetaan yritys- ja yhteisötunnus sen tekemän 10 §:ssä tarkoitetun perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa *ja merkitsee rekisteriin* joko Patentti- ja rekisterihallitus tai *Verohallinto*. Tunnus voidaan antaa myös *mainittujen viranomaisten* aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

10 §

Perustamisilmoitus

Rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella *tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa*. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen tai *Verohallintoon*.

Perustamisilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot ja asiakirjat:

1) *ilmoituksen* perusosassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoitaudutaan, sekä asiamiehen tai muun yhdyshenkilön yhteystiedot;

2) *Verohallinnon* osassa tiedot arvonlisäverovelvolliseksi, vakuutusmaksuvero-

Voimassa oleva laki

velvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi merkitsemistä varten sekä tiedot ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ja ennakon määräämistä varten;

Ehdotus

velvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi merkitsemistä varten sekä tiedot ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ja ennakon määräämistä varten, *ellei tietoja ole toimitettu suoraan Verohallintoon;*

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 2 momentin 3 kohdassa säädetään, tieto kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:n 1 momentin 1 ja 4–6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2009) tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä, sekä ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista *ilmoitetaan sähköisesti sen mukaisesti kuin kaupparekisterilaissa säädetään.*

Edellä 3 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joilla ei ennakkoperintälain tai arvonlisäverolain säännösten mukaan ole velvollisuutta ilmoittautua rekisteröitäväksi verohallinnon työnantaja- tai ennakkoperintärekisteriin eikä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt voivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten vahvistettua lomaketta käyttäen.

11 §

Muutos- ja lopettamisilmoitus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään 4 §:n 1 momentin mukaisesti talletetun seikan muuttumisesta tulee viivytyksittä tehdä ilmoitus tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella. Ilmoitus on tehtävä myös 4 §:n 2 momentin 2–10 kohdan mukaisten tietojen tai niiden perusteissa tapahtuneiden muutosten johdosta samoin kuin muun sellaisen asiantilan muuttumisesta, josta voimassa olevien säännösten mukaan tulee ilmoittaa kantarekisteriin.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 2 momentin 3 kohdassa säädetään, *seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:*

1) tieto kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;

2) *tieto* ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.

Edellä 3 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joilla ei ennakkoperintälain tai arvonlisäverolain säännösten mukaan ole velvollisuutta ilmoittautua rekisteröitäväksi Verohallinnon työnantaja- tai ennakkoperintärekisteriin eikä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt voivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten *vahvistetulla lomakkeella tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa.*

11 §

Muutos- ja lopettamisilmoitus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään 4 §:n 1 momentin mukaisesti talletetun seikan muuttumisesta tulee viivytyksittä tehdä ilmoitus tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella *tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa.* Ilmoitus on tehtävä myös 4 §:n 2 momentin 2–10 kohdan mukaisten tietojen tai niiden perusteissa tapahtuneiden muutosten johdosta samoin kuin muun sellaisen asiantilan muuttumisesta, josta voimassa olevien sään-

Voimassa oleva laki

Tieto kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1 ja 4–6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä, sekä ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista ilmoitetaan *sähköisesti*. Muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

14 §

Vastuu ilmoitusten tekemisestä

Sen lisäksi mitä 3 momentissa säädetään ilmoituksen allekirjoittamisesta, on henkilöillä, jolla on käytössään yritykselle sähköiseen asiointiin annettu hyväksytty tunnistautumistapa, oikeus allekirjoittaa sähköinen osoite- ja yhteystietojen muutosilmoitus. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmää 1 §:n nojalla ylläpitävillä viranomaisilla on oikeus yhdes- sä päättää tässä tarkoitettujen tunnistautumistapojen hyväksyttävyydestä.

17 §

Ylläpitoviranomaisten rekisteröintivastuut

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta vastaa Patentti- ja rekisterihallitus sen kantarekistereihin merkittäväksi säädettyjen tietojen osalta ja Verohallitus muiden yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävien tietojen osalta.

Ehdotus

nösten mukaan tulee ilmoittaa kantarekisteriin.

Seuraavat tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa:

1) tieto kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun yhteisön tosiasiallisista edunsaajista, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettuja asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä;

2) tieto ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista.

Muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

14 §

Vastuu ilmoitusten tekemisestä

(4 momentti kumotaan)

17 §

Viranomaisten rekisteröintivastuut

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta vastaa *se viranomainen, jonka kantarekisteriin kyseinen tieto on tallennettu tai joka tekee merkinnän yritys- ja yhteisötietojärjestelmään.*

Rekisterinpitäjinä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen kä-

HE 132/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sittelyssä toimivat Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallinto.

20 §

20 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä yritys- ja yhteisötunnuksen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsittelystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta ja kustannusten jaosta viranomaisten kesken samoin kuin muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkempia säännöksiä *ilmoitusten vastaanottamisesta*, yritys- ja yhteisötunnuksen *antamisesta ja sen* teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsittelystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä, *ilmoitusten sisällön vahvistamisesta, asiakirjojen säilytyksestä ja arkistoinnista sekä teknisistä yhteyksistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ja kantarekisterien välillä* annetaan valtioneuvoston asetuksella.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
—————